

ЖИРАФА Й МИШЕНЯ

Мета: формування мовного подиху й правильної звуковимови.

Хід гри:

Дитина стоїть випрямлено, потім встає на коліна, піднімає руки вгору, тягнеться й дивиться на руки — вдих («У жирафи зріст великий...»). Присідає, обхопивши руками коліна й опустивши голову, — видих із вимовою звука ш-ш-ш («...А малий — у мишеняти»).

Потім дитина йде й одночасно вимовляє:

Мишеня й жирафа — друзі,

Пішли разом погуляти.

У жирафи зріст великий,

А малий — у мишеняти.

(Повторити 6—8 разів.)

РІЗНОКОЛЬОРОВІ СНІЖИНКИ

Мета: розвиток координації та дрібної моторики рук, вплив на центри мовлення, формування акуратності.

Матеріал: фломастери, білий папір, ножиці.

Хід гри:

Ведучий показує, як виготовити сніжинки з аркушів паперу, прорізаючи їх. Після того як діти зроблять багато сніжинок, він говорить, що вони вийшли хоч і різні, але однокольорові. Тут прийшли друзі-фломастери й подарували сніжинкам різнокольорові сукні. Ведучий просить дітей розфарбувати сніжинки. Оскільки сніжинки виходять ажурними, необхідно, щоб папір був міцним.

Руки із зафарбовування впливають на розвиток дрібної моторики рук.

ЛИСА-ПАТРИКІВНА

Мета: формування правильної артикуляції щелеп і колоротової мускулатури в спокої.

Матеріал: дошка («місток») або широка стрічка, маленькі сушки або печиво.

Хід гри:

«Місток»-дошка лежить на підлозі. Дитина йде містком, відкриває рота, висолоплює язик, на кінчик якого ведучий кладе крекер. Пройшовши місток, дитина з'їдає печиво.

ЖАБКИ-КВАКОТУШКИ

Мета: розвиток координації зорового, слухового й моторного аналізаторів, формування правильного мовного подиху.

Матеріал: шнур, стільці.

Хід гри:

Посередині майданчика креслять велике коло або кладуть товстий шнур у формі кола. Усередині кола — «болото». Група дітей розташовується по колу, інші сідають на стільці, розставлені по один бік майданчика. Разом із дітьми, що сидять на стільцях, ведучий декламує:

Розчепірівши зелені лапки,

Доріжкою стрибають жабки.

Ква-ква-ква,

Доріжкою стрибають жабки.

Ква-ква-ква.

Діти, що сидять по колу, підстрибують, зображуючи жаб. По закінченні вірша діти, що сидять на стільцях, плескають у долоні (лякають «жаб»). «Жаби» стрибають у «болото»: перестрибують через межу й сідають навпочіпки, вимовляючи «ква-ква» із глибоким видихом. Наприкінці гри ведучий просить дітей потягнутися, підвести догори руки, подивитися на них (вдих).

ЗВУКИ ПО КОЛУ

Мета: розвиток фонематичного слуху, розпізнавання звуків у контексті слова й визначення їхнього місця в назві предмета.

Матеріал: коробка з маленькими предметами або картками із зображеними на них предметами, які розташовані так, щоб при називанні в них чувся звук, що відпрацьовується; килимок, 6 коробок: 3 — зелені, 3 — сині.

Хід гри:

У грі беруть участь кілька дітей. Діти сидять по колу. У центрі кола на килимі лежить коробка з предметами й 6 коробок (зелені — для м'яких звуків, сині — для твердих). На коробках наклеєні букви: п — початок слова, с — середина слова, к — кінець слова.

Діти по черзі входять у коло й вибирають у коробці одну з іграшок (карток). Потім, на прохання ведучого, кожний із дітей підводиться, чітко вимовляє назву своєї іграшки (картки із зображенням предмета) і визначає, де він чує звук, який назвав ведучий: наприкінці, у середині, на початку слова. Після цього визначає його м'якість або твердість і кладе іграшку (картку) до відповідної коробки.

Діти схвалюють або коректують почутий варіант.

ПОЧАТОК, СЕРЕДИНА, КІНЕЦЬ

Мета: розвиток фонематичного слуху — навчити дітей розпізнавати звуки й виділяти їх, визначати місце звука в назві предмета.

Матеріал: коробка з різними маленькими предметами, у назві яких чується один зі звуків (наприклад, «м» — і тоді в коробці лежать замок, гном, марка тощо). Коробка розділена на три частини (п — початок слова, с — середина, к — кінець). У міру засвоєння гри предмети замінюються картинками.

Хід гри:

Дитина бере з коробки один із предметів, називає його вголос і визначає, де вона чує звук «м»: на початку, у середині або наприкінці слова. Потім кладе цей предмет до відповідного відділення коробки. При цьому дитина може й не знати букв, що символізують звуки.

ВЕСЕЛИЙ ПАПУЖКА

Мета: розвиток звуко-фонематичного аналізу, формування почуття ритму, розвиток здатності звуконаслідування.

Хід гри:

Ведучий промовляє складові ряди з відстукуванням або відплескуванням кожного складу.

Дитині говорять: «Ти — веселий папужка, а папужки повторюють кожне слово. Чи зможеш ти повторити за мною та відстукати ребром долоні кожне слово? Будь уважний».

Дитина й ведучий сидять одне проти одного за столом. За командою дитина починає відстукувати й повторювати склади:

а) однакові — *ра-ра-ра*;

б) зі зміною темпу (повільно — швидко) — *ра-ра-ра-ра — ра-ра-ра-ра — ра-ра-ра — ра-ра-ра; ра-ра-ра-ра*;

в) із нарощуванням ряду — *па* — *па-па* — *па-па-па* — *папа папа* — *па-па-па-па-па*.

Необхідно стежити за досягненням координації голосу й рухів.

ВОДИЧКА

Мета: розвиток мовного подиху (проголошення звука на одному видиху, протяжно), формування правильної вимови звука «с».

Матеріал: кран із водою, картинка із зображенням дітей, що вмиваються.

Хід гри:

Дорослий відкриває кран із водою та звертає увагу дитини на те, як «співає» вода, щотече(с-с-с). Потім показує картинку із зображенням дітей, що вмиваються, і читає забавку:

Водичко, водичко,
Умий моє личко,
Щоб блищали вічка,
Червоніли щічки,
Щоб сміявся роток,
Щоб кусався зубок!

Дорослий разом із дитиною повторює забавку три-чотири рази й на закінчення гри пропонує малюкові «проспівати» пісеньку водички. Дитина співає «довгу пісеньку», тобто вимовляє звук «с» протяжно.

КАПТАНИ

Мета: розвиток уміння сполучити проголошення звуку з початком видиху, чергування тривалого, плавного й сильного видиху; розвиток уміння довго вимовляти звук «ф» на одному видиху й багаторазово вимовляти звук «п» (п-п-п) на одному видиху; активізація м'язів губ.

Матеріал: таз із водою та паперові кораблики.

Хід гри:

На маленькому столі стоїть таз із водою, де плаває паперовий кораблик. Дитина сидить на стільці та дує на кораблик, вимовляючи звук «ф» або «п».

Дорослий пропонує дитині покататися на кораблику з одного міста до іншого, позначивши міста значками на краях таза.

Дорослий пояснює дитині, що для того щоб кораблик рухався, потрібно дути на нього не кваплячись, склавши губи як для проголошення звука «ф». Можна дути просто — витягаючи губи трубочкою, але не надуваючи щоки. Кораблик за рівного «вітру» рухається плавно й упевнено пливе до мети.

«Але ось налітає рвучкий вітер, — говорить дорослий, — він віє нерівно: п-п-п». Дитина повторює та прагне пригнати кораблик до певного місця.

Дорослий стежить за тим, щоб під час вимовляння звука «ф» дитина не надувала щоки; звук «п» вимовляла на одному видиху два-три рази й теж не надувала при цьому щоки. Закінчуючи гру, дитина й дорослий разом співають:

Вітре, вітерцю,
Вітрильце натягни!
Кораблик жени!
До річки Дніпра!

СКОРЧИ ПИЧКУ

Мета: формування правильної артикуляції щелеп, язика й колоротової мускулатури в спокої та під час мовлення, координація рухів за командою.

Хід гри:

Дитина стоїть навпроти ведучого й за командою виконує завдання: висунути нижню щелепу вперед; перемістити назад, убік; підняти язик нагору, висунути язик, надути щоки.

Виграє той, хто виконав усі команди, не переплутавши їх.

ВІДБІЙНИЙ МОЛОТОК

Мета: формування навички правильної артикуляції язика, зубів, м'язів щелепно-лицьової області в стадії початкового поштовху при ковтанні.

Хід гри:

Ведучий говорить: «Ви, напевно, бачили відбійні молотки: ними працюють шахтарі, і дорожні робітники розбивають асфальт. Зараз ми спробуємо вдати цей молоток. Для цього потрібно довго вимовляти звук «дддд»...

Потім діти намагаються виконувати цю вправу протягом 3—4 хвилин.

ГОДИННИЧОК

Мета: формування навички правильної артикуляції язика, зубів, м'язів щелепно-лицьової області в стадії початкового поштовху при ковтанні.

Хід гри:

Ведучий говорить: «У годинника є стрілки, які весь час ходять по колу. При цьому годинникова стрілка рухається дуже повільно, хвилинна — швидше, а секундна біжить дуже швидко.

От і наш язичок має навчитися ходити по колу, як стрілки годинника. Для цього необхідно відкрити рота і язиком по внутрішніх стінках верхньої й нижньої губи здійснювати кругові рухи зліва направо та навпаки».

Діти роблять вправи за командою: «Як годинникова стрілка — повільніше; як хвилинна — швидше; як секундна — ще швидше».

Ведучому необхідно стежити, щоб рот у дітей постійно був відкритий, а нижня щелепа залишалася нерухомою.